

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-134/05
Бања Лука, 11.7.2006. године**

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Стевана Савића, као предсједника вијећа, Петра Бајића, Виоланде Шубарић, Дарка Осмића и Лукић Драгослава, као чланова вијећа, у правној ствари тужиља Ђ. С. и Ђ. П., обе из Л., против Ђ. Ш. из Б. Л., ради утврђивања очинства, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Гж-2497/03 од 20.10.2004. године, у сједници вијећа одржаној 11.7.2006. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у П., П-957/87 од 29.4.2003. године, утврђено је да је тужени Ђ. Ш. отац тужиље С. Ђ. (у даљем тексту: првотужиља) из Л. коју је 20.3.1985. године родила тужена П. Ђ. (у даљем тексту: друготужиља), уз обавезу да за издржавање првотужиље плаћа мјесечно од по 50 КМ, почев од 4.12.1985. године до 29.4.2003. године, с тим да све доспјеле износе плати од једанпут, а даље док за то постоје законски услови или до измјене ове пресуде, све у року од 15 дана од правоснажности пресуде под пријетњом извршења.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. Гж-2497/03 од 20.10.2004. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Одговор на ревизију није поднесен, нити се Републички јавни тужилац изјаснио о поднесеној ревизији (чл. 390. ст. 3. Закона о парничном поступку – «Службени лист СФРЈ», бр. 4/77 до 35/91, и «Сл. гласник РС» бр. 17/93 до 32/94, у даљем тексту: ЗПП).

Ревизија није основана.

Предмет спора је тужбени захтјев тужиља за утврђење да је тужени отац првотужиље Ђ. С., коју је друготужиља родила 20.3.1985. године, као и захтјев да се тужени обавезе да на име издржавања првотужиљи плаћа 35% од личног дохотка.

Током поступка првостепени суд је утврдио: да се друготужиља упознала током 1984. године са туженим који је у то вријеме био судија Основног суда у Б. Л. Одјељења у Л., у кући њеног оца који је покренуо парницу против свог комшије, а који је поступак као судија водио тужени; да је друготужена прије тога више од 6 година безуспјешно тражила посао о чему је њен отац упознао туженог, молећи га да јој помогне око запослења; да је након тога тужени више пута преко оца друготужиље овој поручивао да дође у суд код њега, па да је крајем јула односно

1.8.1984. године дошла у суд у Л. гдје је затекла туженог као и дактилографкињу, којом приликом јој је тужени рекао да има обавити неки увиђај па да и она пође са њима, а након увиђаја да ће је одвести у кафану односно угоститељски објекат гдје јој је нашао посао; да је са аутомобилом марке Л. тамно-плаве боје заједно са возачем и дактилографкињом по имену М. са наведеним возилом отишла на увиђај, а након увиђаја сви су отишли у гостионицу у Т., чији је власник по имену В., која је била затворена; друготужиља и тужени да су остали пред гостионицом, а дактилографкиња и возач су се са возилом вратили у Л.; тада је тужени са њом пошао према шуми која се налази у близини гостионице, па након њеног опирања да је попустила и да су тада имали интимни однос; након тога су се вратили у наведену гостионицу гдје су сазнали да је примљена једна дјевојка која се са њима у возилу којим је управљао тужени вратили у Л.; да је након 4 мјесеца друготужена примјетила да је носећа (у другом стању). Након што је друготужиља добила напад бубрега одвежена је у болницу у Б. Л. на неуролошко одјељење гдје су јој љекари рекли да је у другом стању и да је 20.3.1985. године са неурологије пребачена у бесвјесном стању у гинеколошко одјељење гдје је тога дана родила првотужиљу као недоношче. Да из налаза и мишљења вјештака др. М. М. датог током рочишта за главну расправу 13.2.1986. године произилази да је првотужиља као дијете рођена у доби од око 34 недеље и да је лежала у болници 2 мјесеца јер је друготужиља није хтјела да преузме, па је исту преузела након интервенције Центра за социјални рад у Л. Даље из налаза овог вјештака је утврђено да је друготужиља могла затруднити у периоду од 21.7. до 4.8.1984. године и да је првотужена као новорођенче ношена 35 недеља. Да из налаза и мишљења Центра за типизацију ткива Клинике за урологију Медицинског факултета у З., проф. др. А. К. од 30.12.1986. године гдје је извршена анализа типизацијом ткива HLA-A HLA-B lokusa (за све три стране тужиља и туженог) и да је на основу резултата одређивања насљедних ткивних гена састава HLA утврђена вјероватноћа да је тужени биолошки отац првотужене са 87,59% „упућује на очинство“. Уз предњи закључак из налаза се напомиње да због ниских вриједности AVA-ACHW са стране 4 и 5 налаза је неопходно извршити анализу крвних група, те у том смислу надопунити вјештачење и одредити кумулативне вриједности AVA-ACHW (типизација плус крвне групе). Да је након тог вјештачења првостепени суд одредио антропоморфолошко вјештачење у Институту за биологију Е. К. у Љ. на дан 23.4.1990. године на којој су приступиле тужиље, а тужени није иако је уредно позван. Да је првостепени суд поновно одредио исто вјештачење у наведеном Институту дана 28.5.1990. године на које су се тужиље одазвале а тужени није. Да је првостепени суд одредио вјештачења анализом крвних група у Заводу за трансфузију крви у Б., дана 27.8.2001. године, а затим 16.1.2002., 14.5.2002. године, којима су приступиле тужиље а тужени није приступио иако је уредно обавијештен, нити се одазвао на одређено вјештачење дана 23.12.2002. године у ДНК лабораторији у Т., а уредно је позван.

Код оваквог стања чињеница нижестепени судови налазе да из налаза и мишљења Центра за типизацију ткива Клинике за урологију Медицинског факултета у З. проф. др. А. К. од 30.12.1986. године произилази да се тужени не може искључити од биолошког очинства првотужиље и да је са вјероватношћу од 87,79% биолошки отац првотужиље, па у складу са осталим provedеним доказима нижестепени судови закључују да је тужени природни отац првотужиље и да је без оправданог разлога одбијао да одлази на одређена вјештачења крвних група и РХ фактора као и вјештачења у ДНК лабораторији у Т., на којима би се наведеним методама утврђивало очинство као и да по својим материјалним могућностима на име издржавања првотужиље може плаћати по 50 КМ мјесечно од дана подношења тужбе 4.12.1985. године и судили тако што су удовољили тужбеном захтјеву на начин ближе наведен у изреци првостепене пресуде.

Одлука нижестепених судова је правилна.

У поступку ради утврђивања очинства допуштено је, сагласно истражном начелу које се примјењује у овој врсти поступка употреба свих доказних средстава. Која ће доказна средства у поступку суд употријебити зависи од сваког конкретног случаја.

Првенствено се полази од претпоставке полног опћења у периоду полног зачећа дјетета као полазне основе и у складу са другим чињеницама може бити одлучна за утврђивање ванбрачног очинства. Друга група доказа се заснива на објективном утврђивању чињеница које омогућавају достигнућа савремене науке (медицинска експертиза о трајању трудноће и степену зрелости дјетета, испитивање крвних група и фактора, испитивање насљедно биолошких особина и испитивање ДНК-а методом као најсавременијом методом која даје резултате очинства са приближно 100% вјероватноћом).

У погледу утврђивања очинства дјетета у савременом праву је прихваћено и потврђено као поуздано средство доказивања судско-медицинско вјештачење типизације ткива дјетета, његове мајке и лица за које се тврди да је отац дјетета.

У овом случају проведени су докази са саслушања друготужиље као мајке првотужиље у својству парничне странке која је у свом исказу потврдила да је крајем јула односно 1.8.1984. године са туженим имала полни однос и да је тада дошло до полног зачећа првотужиље као дјетета. Даље је првостепени суд провео доказ вјештачења по вјештаку гинекологу др. М. М., који је на основу историје болести за друготужиљу број 2129/85 као историје везане за рађање првотужиље број 888/85, утврђено да је првотужиља рођена у доби око 34 недеље, а да је друготужена могла затруднити у периоду од 21.7. до 4.8.1984. године, а за тим је проведено вјештачење типизације ткива након што су странке у спору биле у 3. у Центру типизације ткива Клинике за урологију Медицинског факултета у 3., након чега је стални судски вјештак за вјештачење очинства проф. др. А. К. дао писмени налаз и мишљење 30.12.1986. године у којем је навео да се тужени не може искључити из очинства првотужиље и да упућивање на очинство туженог у односу на првотужиљу је у односу са вјероватношћу од 87,89%, с тим да је потребно одредити вјештачење крвних група.

Првостепени суд је одредио антропоморфолошко вјештачење у Институту за биологију Е. К. у Љ. дана 23.4.1990. године на који су приступиле тужиље, а тужени није, нити је тужени приступио на вјештачење одређено од првостепеног суда на истом институту дана 28.5.1990. године, а није приступио на одређена вјештачења крвних група у Заводу за трансфузију крви у Б. у дане 27.8.2001., 16.2.2002. и 14.5.2002. године, нити је о спречености приступања одређеним вјештачењима обавјештавао првостепени суд. Ни на посљедње вјештачење одређено од првостепеног суда у Т. дана 23.12.2002. године, примјеном ДНК методе тужени није приступио нити је након тога обавијестио првостепени суд да је због болести мајке био спријечен да приступи на заказано вјештачење. То није учинио до рочишта за главну расправу одржаног 27.3.2003. године код првостепеног суда, на које није приступио нити је то учинио до рочишта за главну расправу одржаног код првостепеног суда 29.4.2003. године, опет у његовој одсутности, на које је уредно позван, а није извјестио суд да је из оправданих разлога спријечен да присуствује том рочишту. Тачно је да је тужени у жалби против првостепене пресуде указао да је на посљедње вјештачење у Т. 23.12.2002. године био спријечен да присуствује због болести мајке, али уз жалбу није приложио доказ о мајчиној болести, па стога другостепени суд без овог доказа овај жалбени разлог није прихватио оправданим. Тужени је тек сада уз ревизију приложио фотокопију отпусног писма за његову мајку да је била у болници на неурологији од 22.12.2002. до 10.1.2003. године и да је то оправдан разлог његовог недоласка. Ова чињеница је туженом била позната у вријеме када је било одређено провођење доказа вјештачења у Т., о којој тужени, како је речено није извјестио првостепени суд, нити је то учинио до доношења првостепене пресуде, а ова чињеница била би релевантна само у случају да је тужени, што је била његова дужност као странке у спору да обавијести суд о спрјечености присуства на заказано вјештачење као и да је предложио да се пропуштено вјештачење одржи уз његово присуство. Тужени тако није поступио, нити је сада у ревизији предложио да се изведе овај доказ због чега се овај ревизиони приговор не може прихватити основаним.

Како је исказ друготужиље као мајке о ванбрачном очинству туженог који је изведеним доказом вјештачења типизације ткива, као једином објективном доказу којем је тужени присуствовао, на основу којег је дат закључак вјештака проф. др. А. К., да је највјероватније

тужени отац првотужиље који је као објективан доказ суду послужио као оправдан и поуздан основ за пресуду којим се утврђује очинство туженог, односно као доказ којим се исказ друготужиље као мајке, саслушане у својству парничне странке у поступку, допуњује и потврђује његова истинитост.

Исто тако нижестепени судови правилно су одлучили о плаћању 50 КМ мјесечно на име издржавања првотужиље, а на терет туженог, почев од подношења тужбе 4.12.1985. године, па све док за то постоје законски услови, јер тужени тај износ може плаћати с обзиром на своје породичне прилике (отац је двоје дјеце рођене у браку) и материјалне могућности (чл. 143. Породичног закона "Службени гласник Републике Српске", бр. 54/02).

Остали наводи ревизије туженог односе се на чињенична питања која упућују на погрешно и непотпуно чињенично стање, а које у смислу одредби чл. 385. ст. 3. ЗПП, у вези с одредбом члана 456. ст. 1. ("Службени гласник Републике Српске", бр. 58/03, 85/03 и 74/05, у даљем тексту: ЗПП РС) се има примјенити у овом случају нису ревизијски разлог.

Из напријед изложеног произилази да побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији туженог, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Зато је примјеном одредби чл. 393. ЗПП у вези с чл. 456. ст. 1. ЗПП РС одлучено као у изреци.

Предсједник вијећа
Стеван Савић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић